

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IX. Num extet adhuc Paradisus terrestris?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

mus enim ab Oriente est Ganges, secundus Tigris, tertius Euphrates, quartus Jordanis, ultimus Nilus. Unde ipse ordo narrationis cogit, ut per Phison intelligamus Gangem, per Gehon Nilum; cum videamus primo loco nominari Phison, ultimo loco Gehon, neque ulla ratio esse possit, cur Jordanis prius nominatus sit, quam Gehon, nisi quia prior est quoad situm.

Denique si Phison & Gehon non essent diversa flumina à Tigri & Euphrate, sed eorum exundantia, vel eruptio, Moyses quatuor flumina, quæ oriuntur à paradiso, describens, debuisset prius recensere Tigrim & Euphratem, & postea Phison & Gehon, ut manifestum est: hoc autem non fecit, sed primo Phison & Gehon, deinde Tigrim & Euphratem nominavit. Ergo &c. Similiter si Phison & Gehon non essent flumina maxima & celeberrima, sed brachia tantum, seu rami Tigris & Euphratis, inepte omnino Ecclesiasticus summam divinæ sapientiæ affluentiam illis fluminibus comparasset, loco supra relato: Sed hoc non est dicendum. Ergo nec illud. Ad id quod Phison & Gehon dicuntur in Scriptura varias circuire regiones: At illa duo capita, quæ ex divisione Tigris & Euphratis nascuntur, brevissimo, rectissimoque tractu in mare Persicum demerguntur: Ergo idem quod prius.

ARTICULUS IX.

Num extet adhuc paradysus terrestris?

56. **N**egant Recentiores aliqui, existimantes Paradysum post Adæ casum paulatim aboleri cœpisse, ac tandem diluvio obrutum & dissipatum fuisse, funditusque perisisse. Primus hujus sententiæ assertor fuit Eugubinus, quem ex Scholasticis secuti sunt Elthius in 2. sent. dist. 17. §. 18. & Suarez tomo 2. in 3. p. disp. 5. sect. 1. licet lib. 3. de hominis creatione & statu innocentie cap. 6. oppositum doceat. Ex Interpretibus verò Scripturæ, Oleaster in 2. & 3. cap. Genes. Jansenius in concordia cap. 143. Maldonatus in cap. 27. Matth. Pererius lib. 3. in Genes. quæst. 5. Genebrardus lib. 1. Chronograph. & alij eandem sententiam tenent.

§. I.

Pars affirmativa, ut probabilior, eligitur.

57. **N**ihilominus par. distum adhuc extare, celebris & perantiqua sententia est, ingenti SS. Patrum, veterum & recentium Theologorum, nec non Scripturæ Interpretum agmine vallata, ut ostendit noster Malvenda in suo paradiso c. 82. & in Antichristo lib. 10. cap. 4. eamque etiam tam acriter defendit noster Sixtus Senensis lib. 5. Bibliothecæ annot. 36. ut dicat Eugubini opinionem, assertentis quod Henoch & Elias non sint in paradiso terrestris, à recte fidei regulâ exorbitare, Patribus contradicere, & divinæ Scripturæ esse adversam.

58. **S**ed quidquid sit de tam severa & sacri censura, existimo sententiam, quæ adhuc paradysum superesse docet, Scripturæ sacræ, SS. Patrum, & celebriorum Theologorum doctrinæ magis esse consonam, subindeque alteri preferendam.

Primum ostenditur, ex cap. 44. Ecclesiastici, ubi sic dicitur: *Henoch placuit Deo, & translatus est in paradysum, ut det gentibus penitentiam.* Quibus verbis Scriptura aperte declarare videtur, Henoch asservari vivum in paradiso, ut extremo mundi & Antichristi tempore veniat, & o-

mnibus poenitentiam prædicet, ut exponit Strabius, Lyranus & alij; subindeque adhuc extare paradysum terrestrum, & aquis diluvij non fuisse destructum.

Nec valet si dicas, in Græcis exemplaribus non haberi vocem illam, in paradysum, sed tantum legi: *Henoch placuit Deo, & translatus est exemplum patientie generationibus, vel arationibus.* Nam præterquam quod vulgata editio, in qua vox illa habetur, à Tridentino & à tota Ecclesia recepta & approbata fuit, Fœnas dentis allerit, non nullos Græcos codices eam habere: unde vulgatus Interpres eam adiecit, vel quia in Græcis codicibus suo tempore legit, vel quia divino instinctu hanc esse sententiam Authoris, & communem Ecclesiæ sensum, vidit, ut jansenius loco citato annotavit.

Non obstat etiam, quod alij dicunt, nempe paradysum nomen esse æquivocum, & interdum à Scriptura significare hortum, vel locum quietis amenum & jucundum: unde etiam Henoch dicitur translatus in paradysum, non propterea cogimur intelligere possum in illo paradiso voluptatis, in quo fuit Adam, sed in loco alio terra secreto, qui propter delicias & amantem recte dicitur sit paradysus. Non valet, inquam, hæc responsio. Primum quia vox paradysus, quando in Scriptura generaliter hortum quietis & pomarium significat, semper ponitur cum quibusdam adjunctis, ut Cantic. 4. *Em fœnetus paradysus malorum puniceorum*; ac cum solitarie & absolute ponitur, non indicat nisi illum paradysum per antonomasiam, quem Deus initio pro habitatione hominis innocentis in orientali terra plantavit, aut illum alium, cuius hic terrestris figuram & typum gerit, nempe celestem illum & divinum, qui est spirituum beatorum domicilium: unde cum de hoc secundo loco ille Ecclesiastici intelligi nequeat, necesse est illi accipi pro paradiso illo terrestris, in quo Adam fuit positus. Secundo vulgatus Interpres, ut supra dicebamus, vocem illam, in paradysum, addit propter cōmunem Christianorum traditionem, alterentium Henoch & Eliam vivere in paradiso: At certa Christianorum persuasio est, eos in illo met paradiso, à quo pulsus fuit Adam, vitam degere: Ergo de eodem paradiso prædictus Ecclesiastici locus intelligendus est. Unde

Tertio alij respondent, ex verbis illis Ecclesiastici haberi quidem, Henoch translatus fuisse in paradysum illum terrestrum, à quo Adam post peccatum depulsus est, ac non propterea inde sequi, vel paradysum illum nunc extare, vel Henoch & Eliam in eo commorari: nam cum Henoch sexcentis annis, ut ex Scriptura colligitur, ante diluvium translatus fuerit in paradysum, potuit quidem toto illo tempore sexcentorum annorum in paradiso versari, sed paradiso per diluvium everso non jam ibi mansit, sed in alium locum translatus est.

Sed contra primum: Non est verisimile Henoch per varia tempora mutasse loca, & primo in paradysum terrestrum, deinde in alium locum deportatum esse. Secundò, si tempore, quo Stracides scribebat, Henoch non erat in paradiso, quid opus erat dicere, eum translatum in paradysum ad prædicandam gentibus poenitentiam, non si ad prædicandam gentibus poenitentiam, non inde, sed ex alio loco, ubi non degit, venturus est? verba enim Ecclesiastici id palam indicant, nempe Henoch positum esse in paradiso, ut in be-

quo tempore redeat in saeculum ad praedicandum gentibus penitentiam, ut veteres Scripturae interpretes semper intellexerunt. Tertio, ut supra arguebamus, vulgatus Interpres vocem illam in paradysum, addidit, propter communem Christianorum traditionem &c. Sed communis Christianorum traditio docet, Henoch in paradysum translatum, ibi cum Elia mansurum usque ad tempora Antichristi. Ergo &c. Denique, ut infra ostendemus, paradysus terrestris per diluivium destructus non est. Ergo haec responsio falso, aut saltem dubio & incerto nititur fundamento.

§. II.

SS. Patrum & Theologorum testimonia.

Lura refert Malvenda loco citato cap. 83. SS. Patrum testimonia, ex quibus paradysum adhuc extare manifeste colligitur. In primis enim D. Irenaeus lib. 5. adversus haereticos cap. 5. affirmat Apostolicam traditionem esse, Henoch & Eliam nunc manere in paradiso; idque se difficile asserit a presbyteris, qui fuerunt Apostolorum Discipuli. Idem docent Iulianus Martyr cap. 85. ad Orthodoxos, Anastasius epistolâ, quod *synodus sit recipienda*, Augustinus l. 1. de peccat. meritis & remissione c. 3. ubi ait, quod Henoch & Elias in paradiso de ligno vitae parascuntur, sicut Adam ante peccatum, qui habebat de lignorum fructibus refectioem contra veteritatem. Item Hieronymus epist. 61. Henoch & Eliam *paradisi columnas* appellat. Denique S. Thomas 3. p. q. 49. art. 5. ad 2. ait: *Henoch raptus est in paradysum terrestem, ubi cum Elia simul creditur vivere usque ad adventum Antichristi.* Idem docent plures Scholastici, & Scripturae interpretes, quos idem Malvenda ibidem recenset: unde Pezardentius in notis ad caput ceterum S. Irenaei dicit: *Huius sententia tot suffragantur Auctores, ut ad ea non discedere, mihi religio sit.*

Secundo plures ex SS. Patribus paradisi pulchritudinem & delicias ita describunt, ut eum adhuc extare, & de re praesenti se loqui manifeste ostendant, ut Tertullianus l. de iudicio Domini c. 8. Lactantius Firmianus, seu si quis alius est Auctor carminis de phoenice, Marius Victor l. 1. carminum in Genesin, Alcimus Avicus l. 1. de initio mundi, Ildorus l. 14. Etymol. c. 13. & Damascenus l. 2. fidei c. 11.

Tercio alij docent, idcirco in Ecclesia hunc vigere morem, ut ad Orientem converteri adoremus, quia in ea mundi parte situs est paradysus; ut Athanasius qu. 37. ad Antioch. Cyrillus Ierusalymitanus Catechesi mytagogicâ l. 1. Basiliius, Gregorius Nyssenus, & Severus, citati à Moyse Barcephala lib. de paradiso cap. 13.

Quarto alij Gangem, Nilum, Tigrim, & Euphratem, etiam hoc tempore ex fonte illo, qui paradysum irrigabat, & ex ipso paradiso profuere, occultique sub terram cuniculis in diversis mundi regionibus conspicuos fontes aperire dicuntur Augustinus lib. 8. de Genesi ad litteras l. 2. in Genes. cap. 24. & 29. Moyse Barcephala lib. de paradiso cap. 21. & Theodoretus quaest. 29 in Genes.

Quinto alij asserunt, paradysum terrestrem quoniam perpetuitate & incorruptione esse donatum. Ita Theophylus Antiochenus Episcopus qui tempore Marci Aurelij floruit, lib. 2. ad Antiochicum, ubi sic ait: *Paradysus aeternitate donata, in medio caeli & terra consistit, quantum ad aeternitatem & pulchritudinem attinet. Aeternitate donatum dicit, quod tam diu ita curat sit,*

quandiu mundus, ut recte observat Malvenda. Similiter S. Athanasius qu. 48. ad Antiochicum quaerit, *an corruptibilis dicendus sit paradysus, vel incorruptibilis?* Cui quaestioni sic respondet: *Neque corruptioni eum obnoxium dicimus in morem, nostrarum plantarum & fructuum, qui à putredine & vermibus arrodantur; neque tamen plane vicissim incorruptibilem secundum futuri saeculi incorruptibilitatem; sed respectu nostrorum fructuum & hortorum, omni corruptione est superior; ad futuram verò bonorum gloriam, quam oculus non vidit, nec auris audivit, inferior est, & creditur.*

Denique D. Augustinus l. 2. de peccato originali adversus Pelagium & Celestium c. 23. licet dicat non pertinere ad fidem, *qualis, vel ubi sit paradysus*, subiungit tamen: *Cum tamen esse illum fides Christiana non dubitet.* Similiter Moyses Barcephala lib. de paradiso cap. 13. ait *Basilium, & eius fratrem Gregorium Nyssenum, atque praeter hos Dominum Severum, compluresque alios opinari, paradysum ad Orientalem terrae regionem extare.* Quibus in locis notanda sunt verba illa temporis praesentis, *esse, extare*, quae paradysum adhuc subsistere aperte declarant.

SS. Patribus adungi possunt Doctores Scholastici, & Scripturae interpretes, qui unanimi fere consensu in eandem sententiam conspirant, & paradysum adhuc existere asserunt. Eos lato calamo refert, & citat Malvenda loco citato, addens nullum Theologorum ante Petrum Lombardum, & nullum post ipsum, usque ad Eugubinum repertum esse, qui innuerit paradysum non extare, aut diluivio perijisse. Similia habet Ambrosius Catharinus in cap. 2. Genesim dicens: *An nunc maneat ille paradysus cum suo ornatu, non videtur trahendum esse in dubium, cum omnes Doctores, quos hactenus legi, existimant eum adhuc manere, & ibi esse Henoch & Eliam.*

§. III.

Ratio fundamentalis nostrae sententiae.

Ratio fundamentalis nostrae sententiae potest sic breviter proponi. Si aliqua ratio urgeret ad dicendum, paradysum terrestrem non amplius extare, maxime quia esset destructus aquis diluivij: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Major est praecipuum, & fere unicum fundamentum adversae sententiae. Minor verò sic ostenditur: Scriptura & SS. Patres testantur Henoch non perijisse tempore diluivij, sed speciali Dei providentia ab aquis diluivij fuisse servatum. At convenientior huius providentiae & conservationis modus excogitari nequit, eo, qui asserit, speciali Dei miraculo effectum esse, ut aquae diluivij paradysum non attigerint: Ergo paradysus terrestris aquis diluivij destructus non est. Major patet ex supra dictis: Minor verò suadet referendo absurdos & ineptos modos, quos excogitarunt Adversarii, ut Henoch à diluivij aquis praeservarent. Pererius enim & Viegas aiunt ipsum fuisse sublatum in aëris oras, aquis diluivij superiores, & suspensum in aëre toto illo deluvionis integro anno permanisse. Alij dicunt eum inter medios diluivij vortices inter immanes aquarum moles servatum esse, uti Jonam in profundo maris, & ventris Ceti. Nonnulli addunt forsitan in arca Noë angulo aliquo humanis oculis invisibilem delituisse, vel Angelum parvam arculam, ubi clausus servaretur, ipsi fecisse: Sed haec sunt meræ divinationes & fomnia, risu magis, quam refutatione digna. Ergo &c.

§. IV.

Præcipue objectiones solvantur.

65. Objiciunt imprimis Adversarij : Paradisus terrestris constabat arboribus, plantis, floribus, & alijs rebus naturâ suâ corruptibilibus & generabilibus; unde etiam homine non peccante, non duraturas semper easdem numero arbores & plantas; præbabilissimum est, & videtur colligi ex sacro textu dicente: *Tulit Dominus Deus hominem, & posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur, & custodiret illum*: his enim verbis significare videtur, quod Adam in paradiso terrestris (licet sine molestia, imò cum recreatione) operari debeat, putâ inferere aliquas arbores, putare, plantare &c. sicque hortum illum amœnissimum sibi custodire & conservare: Ergo cum homo desit jam, qui hæc præstet, ne dicamus Angelos esse hortulanos, videtur dicendum, illas arbores senio tabuisse, & à fortiori flores, & herbas, quæ naturâ suâ minus durant; ac tandem sic paradisum penitus perijisse. Quod si propterea quis diceret, Henoch illuc translatum ex colere paradisum, adhuc magna restat difficultas; nam à peccato Adami ad translationem Henoch intercessere non genti octoginta septem anni: non est autem credibile arbores, herbas, plantas, floresq; paradisi terrestris tam diu potuisse durare.
66. Respondent aliqui, Deum providentiâ quâdam speciali & extraordinariâ miraculosè conservasse paradisum terrestrum usque ad translationem Henoch, qui modò unâ cum Elia hortum illum deliciarum excolit; unde (ut supra vidimus) S. Hieronymus eos *paradisi colonos* appellat. Ex istimo tamen, Cherubini paradisi custodis, aut alterius Angeli operâ potuisse Deum sine miraculo illum conservare usq; ad translationem Henoch; nam Angelus naturaliter habet virtutem, ut per motum localem possit putare arbores, easque inferere & plantare; quod facilius & convenientius judico, quam recurrere ad conservationem miraculosam earum arborum & plantarum; non sunt enim facile miracula confingenda. Nec majus inconveniens est asserere, aliquem Angelum fuisse paradisi hortulanum & cultorem, quàm ejus ariensem, seu januæ custodem.
67. Objiciunt secundo: Esto paradisus usque ad diluvium permanserit, & speciali Dei providentiâ, aut Angelorum ministerio, vel Henoch ipsum inhabitantis operâ & culturâ usque ad hoc tempus conservatus fuerit, postea tamen aquis diluvij penitus deletus est: illa enim Genes. 7. dicuntur cooperuisse omnes montes sub universo celo, atque adeo paradisum terrestrum, qui (ut supra ostendimus) celsitudine suâ non superabat, imò nec adæquabat altiores montes terræ: Ergo ille modò non extat.
68. Respondeo negando Antecedens, & ad illius probationem dicendum, hebraicam particulam *Col*, id est, *omnis*, non semper ita stricte sumi, ut non patiatur exceptionem, sed interdum hyperbolicè magnam partem universitatis significare: cujus varia exempla ex Scriptura collecta sunt à Petro Galatino l. 3. de arcanis Catholicæ veritatis c. 4. & ab Emanuele Sa in phrasibus Scripturæ: unde quando aquæ diluvij dicuntur operuisse omnes montes, intelligendum est, non de tota terra simpliciter, sed de terra tantum humano generi ad habitandum post Adæ lapsum concessa, adeoque non de paradiso, qui innocentie domicilium erat, Similis est lo-

cus in eodem c. 7. Genes. *Mortui sunt universi homines, remansit que solus Noe, & qui cum eo erat in arca*; est enim universalis propositio, *Mortui sunt universi homines*, non minus quàm ista, *Cooperiti sunt omnes montes*: At certum est illam propositionem, *Mortui sunt universi homines*, intelligendam esse de hominibus, qui vitam mortalem in communi hac terra debebant, non de omnibus omnino; siquidem Henoch mortuus non est, quamvis non esset in arca: Igitur eodem modo propositio ista, *Cooperiti sunt omnes montes*, intelligenda est de omnibus montibus terræ, ubi erant homines peccatores, & morti destinati, non verò de montibus, aut regione paradisi.

Ratio etiam id præstat: Nam Deus idcirco diluvium super terram induxit, ut homines propter peccata, & animantia (quia ijs abulsi fuerant) extingueret: At in paradiso nec homines, nec animalia erant, eratque locus impollutus, & propria felicitatis, ac innocentie sedes: Quod verò ibi Adam uno tantum pomo semel abulsi fuerit, propter hoc peccatum sat habuit Deus illum inde exturbare, ne locus, qui propriè iustorum erat, fieret deinde locus peccatorum.

Dices primò cum Pererio: Si paradisus inactus fuit aquis diluvij, frustra Noë arcam fabricasset, cum facile in paradiso cum sua familia, & animantibus tutus ab eluvione conservari potuisset.

Respondeo cum Malvenda citato, paradisum genuinum esse locum hominum innocentie & felicitati in terris destinatum, nec ullo pacto convenisse Noë, ejusq; filijs, qui erant in peccato, & morti, aruminiq; obnoxij: par verò esse illic degere Henoch & Eliam, ut potè puros, æternitatis candidatos, miserijs vitæ exemptos, maximiq; mysterijs consecratos: donec in novissimo tempore in hunc mundum redeant, ut pugnent contra Antichristum, illumque, ut loquitur Tertullianus, *sanguine suo extinguant*.

Dices secundo: Sine ingenti miraculo fieri non potuisse, ut aquæ diluvij paradisum non obruerint, quia illæ altissimos montes quindecim cubitis supergressæ sunt, ut ait Scriptura: Sed non sunt facile confingenda miracula: Ergo paradisus aquis diluvij destructus est.

Respondeo miraculo quidem effectum fuisse, ne aquæ diluvij paradisum attrigerint, sed illud miraculum non fangi a nobis pro arbitrio, sed necessariò affirmari ob Scripturæ divinæ testimonium: Scriptura enim testatur Henoch non perijisse tempore diluvij, nec tamen fuisse in arca, unde cogimur miraculum aliquod ponere, quod illum à diluvio conservari: convenientius autem miraculum fuit, prohiberi aquas, ne paradisum obruerent, quam Henoch in aère supra aquas, aut in terra in medijs aquis per annum integrum ad instar piscis conservari, ut arguebamus supra.

Addi potest cum Valentia disp. de paradiso puncto 4. quòd etsi daretur, aquis diluvij paradisum terrestrum cooperitum fuisse, eiq; penitus destructum & vastatum; illis tamen recedentibus, & Solis ardore exsiccatis, cum naturalis virtus plantarum, herbarum, & arborum, quibus erat confectus, in suis radicibus remanserit, facile potuit in pristinum statum redire, suamque primævam pulchritudinem, si non in gradu heroicis, saltem in aliquo, qui antiquâ pulchritudinem & amenitatè redoleret, recuperare. Certe tempore diluvij arbores multas mâlile integras, etiam

extra Paradisum, columba ostendit, quæ oliva
ramum virentibus æolus in nostro ad Noë por-
tauit.

Obijetur ultimò: Si extaret adhuc Paradi-
sus integer, ab aliquo fuisset inventus, cum uni-
versus orbis notus fuerit hominibus, & per o-
mnes partes ejus aliqui discurrerint: Sed à ne-
mine unquam inventi potuit: Ergo non extat.

Respondeo primò, idem argumentum fieri
potuisse ante diluivum, præcellerunt enim mil-
le quingenti anni, in quibus nullus hominum Pa-
radisum invenit, quamvis non esset destructus:
idem ergo contingere potuit post diluivum.

Respondeo secundò, non esse ita notas omnes
orbis regiones, ut objectio supponit: ante cen-
tum enim & quadraginta annos detecta primùm
est America tota, de qua ante nihil sciebat, &
quæ major est reliquis tribus partibus orbis si-
milli sumptis. Narrat etiam Marcus à Serra 1. p.
capit. 102. art. 1. dub. 4. ad 3. quod in media ser-
nie Hispania, ante paucos annos, in profundissi-
mis vallibus, editissimarum rupium muro cir-
cumscriptis, novæ gentes, antea ignotæ, detectæ
sunt, quas *Batuacas* vocant. Quid ergo mirum,
quod tam longo tempore Paradisus terrestris
hominibus manserit occultus? Sicut enim (in-
quit Augustinus lib. 3. de Genesi. ad litt. cap. 1.)
occulto opere Dei factus est, ita peculiari curâ
& providentiâ ipsius est occultatus. Addit D.
Thomas 1. p. quest. 102. art. 1. ad 3. quod locus
ille selectus est à nostrâ habitatione, aliquibus impedi-
mentis, vel montium, vel marium, vel alicuius æstuosæ
regionis, quæ pertransiri non potest. Et hoc tertium
membrum simpliciter approbat 2. 2. quest. 164.
art. 2. ad 7. dicens: *Ille locus præcipue videtur esse
inaccessibilis, propter vehementiam æstus in locis in-
termediis. Ad hoc significatum putat per gladi-
um flammeum, cuius fit mentio Genesi 3. nam
quia ille calor causatur ex motu circulari So-
lis, qui per Angelum fit, ideo putat & gladium
illum appellari versatilem, & custodiam Para-
disi Cherubino tribui.*

Ex quo intelliges, fabulosa & commentitia
esse, quæ in quibusdam apocryphis libris legun-
tur de Macario quodam Romano, & aliis tribus
Moachis, qui cum omni studio sese ad investi-
gandum Paradisi locum dedissent, peragratis
longinquis regionibus, tandem ad ipsius Paradi-
si aditum pervenerunt; ab ejus tamen introitu
prohibiti sunt, nec illuc accedere ausi, horribili
illâ Cherubini custodiâ perterriti. Similiter
commentitium est, aut saltem valde dubium &
incertum, quod aliqui dicunt, nimirum locum
Paradisii esse cognitum, & prope eum habitare
aliquos populos; neminem tamen in eum pene-
trare posse, eò quod ex altissimo Paradisi mon-
te magnum illud flumen quo irrigatur, tanto so-
nitu & fragore precipitetur in subjacentem
planciem, ubi amplissimum quemdam facit la-
cùs, ex quo quatuor illa à Moysè memorata flu-
mina oriuntur, ut qui ejus paludis ripas acco-
lunt homines, propter intolerabilem illum so-
nitum precipitantis fluvii, omnes ab infantia
utque obiturfecant, non secus ac de habitna-
tibus ad Catadupas Nili proditum est.

DISPUTATIO III.

De statu naturæ integræ.

HUc usque diximus de statu innocentie,
nunc breviter agendum superest de statu
naturæ integræ, qui licet in primis paten-
tibus cum statu innocentie conjunctus fuerit, ab
eo tamen distinctus fuit, potuitque ab illo sepa-
rari, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

ARTICULUS UNICUS.

*Quid sit naturæ integræ status, & quomodo
differat à statu innocentie?*

DUrandus in 2. dist. 28. quest. 1. existimat na-
turæ humanæ integritatem, seu statum na-
turæ integræ, nihil aliud dicere quam humanam
naturam seu essentiam, cum omnibus facultati-
bus connaturaliter ex ea manantibus; puta cor-
pus juxta magnitudinis, cum suis omnibus mem-
bris & organis, sanitate, ac viribus consenta-
neis; & animam cum suis omnibus facultati-
bus, tum organicis, nempe sensu, appetitu, &
potentia motrice; tum inorganicis, nimirum
intellectu & voluntate, cum carentia peccati
quoad reatum peccati & culpæ: ex quo inferri
non posse hominem in pura condi natura, quin
etiam in statu integræ naturæ creetur.

Sed hanc sententiam, & modum explicandi
statum naturæ integræ communiter rejiciunt
Theologi, asserentes hunc statum superaddere
naturæ his donis instructæ, carentiam interioris
dissidii & conflictus inter partem superiorem &
inferiorem; subindeque pacem internam, seu
perfectam subjectionem appetitus sensitivi sub
rationali, quæ in eo consistit, ut appetitus sensi-
tivus suâ operatione non præveniat imperium
voluntatis, nec postquam operari cepit, prose-
quatur eâ repugnante, sed pro ejus nutu & arbi-
trio applicetur ad suos proprios actus, qui pas-
siones vulgò appellantur, quemadmodum fa-
cultas motrix ad motum progressivum. Unde
Cajetanus 1. 2. qu. 109. art. 2. hujus secundi sta-
tus ab aliis differentiam explicans, docet talem
statum addere supra naturalia, vigorem ratio-
nis, seu superioris partis animæ, ad conservandû
statum rationi in nullo dissonum. Hunc autem
vigorem dicit non esse naturæ simpliciter, quia
non fluit ex natura; nec simpliciter gratiæ, quia
ad nihil se extendit nisi ad bonum naturæ ratio-
nali proportionatum, scilicet vivere secundum
rationem; sed esse quodammodo gratiæ, &
quodammodo naturæ, pro quanto homo nun-
quam habet, nec habere potuit ex naturalibus
hunc vigorem, sed ei advenit ex conjunctione
ad justitiam originalem. Sicut enim cogitativa,
ex conjunctione ad intellectum melius opera-
tur, quam intellectu absente; unde in homine
(teste D. Thomâ 1. p. qu. 78. art. 4. in corp. & ad
5.) confert, componit, & dividit, ob affinitatem
& propinquitatem ad rationem universalem,
seu intellectum: ita naturæ rationalis, ex con-
junctione ad donum justitiæ originalis, prædi-
ctum vigorem habuit.

Integritas ergo naturæ in tali vigore, appeti-
tum sensitivum rationi perfectè subjiciente, for-
maliter

X x